

Šentvid

10

»Gora ni nora. Nor je tisti, ki gre gor.« Tako pravi znani slovenski pregovor. Če mu vsaj malo verjame, se ne boste čudili članom naše skupine, ki smo si lansko poletje zaželeli, da bi jubilejni stoti nastop izvedli kar na vrhu Triglava. Zamisel je eno, dejanja pa drugo. Pri tem imajo žulji in podobne težave le majhno vlogo, pač pa se prenašanje inštrumentov po triglavskem skalovju lahko izkaže za sila nevarno opravilo. Posebno še, če jih želiš tudi v dolino prineesti v enem kosu in ne le v obliki trsk za zimsko kurjavo. No, s previdno hojo se da tudi marsikaj doseči in tako smo vsi skupaj, sicer premočeni od dežja in megle, le dospeli na vrh Triglava. Ko smo končno zaigrali nekaj skladb iz našega programa in »krstilitiste, ki so bili prvič na Triglavu, je prišel čas za podroben ogled Aljaževega stolpa-zgradbe, zaradi katere smo se podali na pot od Šentvida, kjer je bil izdelan, pa do vrha Triglava, kjer že skoro stoletje kraljuje nad slovensko zemljo.

Pred kakimi devetdesetimi leti pa se je proti vrhu Triglava pomikala čisto drugačna karavana. Šestero krepkih možakarjev iz Mojstrane si je, oprtano z težkimi kosi jeklene pločevine, utiralo zadnje stopinje do cilja. Nosili so dele stolpa, ki ga je po načrtu Jakoba Aljaža izdelal Anton Belec, klepar in ključavničar v Šentvidu nad Ljubljano. Belec je skupaj s pomočniki iz svoje delavnice stopal za nosači. Naročnika, Jakoba Aljaža, pa ni bilo med njimi. Zaradi hude megle se ni povzpел na vrh, temveč je raje počakal v bližnji Dežmanovi koči. Mojster Belec se je skupaj s pomočniki takoj lotil dela. Pet ur so potrebovali in stolp je bil postavljen ter utrjen z jeklenimi vrvmi in kamenjem. Aljaž je spodaj v koči poslušal, kako kleparji stolp zbijajo skupaj. Njegov veliki cilj, ki si ga je zastavil leta 1887, ko je bil prvič na Triglavu, je bil uresničen: stolp je stal na slovenski zemlji in tudi njegov lastnik je bil Slovenec. Ko se je teden dni pozneje tudi sam podal na vrh in s prijatelji proslavil »najvišjo slovensko posest«, še ni vedel, da mu bo postavitve stolpa nakopala sodne težave, s katerimi so nasprotniki slovenstva hoteli doseči, da se stolp podre.

Postavitve na vrhu Triglava pa za Aljažev stolp ni bila prva. Nekoliko prej je namreč doživel nekakšno

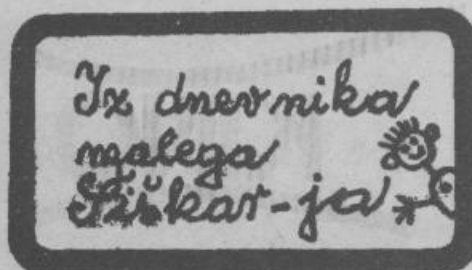

»generalko« v Šentvidu, kjer je bil izdelan. Nasproti šentvidske cerkve je bila tedaj znana kleparska delavnica, kjer se je po domače reklo — pri Klanfarju.

Tu se je leta 1858 rodil Anton Belec ter se kar pri svojem očetu izučil kleparske obrti. Potem ga je pot zanesla v Nemčijo, Italijo, Švico, Francijo, Anglijo, Belgijo, na Dansko in Norveško, kjer se je izpopolnil v svojem poklicu ter se vrnil domov, kjer je prevzel domačo obrt. Kot razgledan mož je imel do svoje smrti leta 1940 celo vrsto funkcij v rodnem Šentvidu ter v Ljubljani. Pot javnega delavca pa je začel, ko je tridesetleten ustanovil samostojno gasilsko društvo v Šentvidu, kjer še dandanes na častnem mestu visi njegova slika. Konec prejšnjega stoletja je postal tudi šentvidski župan ter tako v več kot dvajsetletnem obdobju svojega županovanja prispeval k razvoju Šentvida. Ni čudno torej, da ga je Aljaž dobro poznal ter ravno pri njem naročil izdelavo svojega stolpa, čeprav Belec ni bil edini znani klepar v Sloveniji. Kot kaže, je Belec svoje delo odlično opravil. Maja 1895 je Planinski vestnik poročal o Aljaževi nameri ter o naročilu stolpa pri Antonu Belcu, nekaj mesecev pozneje, 7. avgusta 1895, pa je stolp že stal na vrhu Triglava. Pa tudi izdelan je bil dobro, kajti že v istem tednu, kot so ga postavili, je Triglav zajelo hudo neurje, ki pa kljub svojemu besu ni uničilo Belčeve konstrukcije.

Da bi tudi šentvidski domačini videli, kako imeniten stolp bo stal na vrhu naše najvišje gore, ga je Belec za preizkušnjo sestavil ter postavil pred šentvidsko cerkvijo. Tu je stolp vzbujal nemajhno pozornost in začudenje. Za preproste kmete in rokodelce iz Šentvida ter okolice je bil ta prvi stik z Aljaževim stolpom verjetno tudi edini, kajti o planinski turistiki, kakršno poznamo danes, takrat še sanjali niso. Prav zato bi bilo zanimivo izvedeti tudi to, kateri so bili tisti štirje pomočniki iz Klanfarjeve delavnice, ki so avgusta 1895 zbrali pogum ter se skupaj s svojim mojstrom podali na Triglav, da bi tam dokončali svoje najznamenitejše delo. Prihodnja številka Javne tribune bo prinesla tudi nekaj podrobnosti v zvezi s tem vprašanjem.

Andrej Mrak

Torek

Včeraj je ata poslušal sejo cekaja po televiziji in se precej razburjal. Tako, mimogrede. Družbo mu je delal Jožkotov ata, ki se je tudi razburjal, vendar nad mojim fotrom. Treba je namreč povedati, da je Jožkotov ata visok uradnik v krajevni skupnosti, ata pa občan kar tako ter sta se neposredno spopadali baza (moj ata) in tako imenovana birokracija (Jožkotov ata). Jaz sem navijal za bazo, se pravi, za lastnega očeta.

Nekega trenutka je nekdo na cekaju izjavil, da se kljub stabilizaciji gradi ogromno občinskih stavb po Sloveniji. Ahaaa, je naš ata (baza) grdo pogledal Jožkotovega fotra. Občinske bajte gradite, mi pa garamo?

Ma kaki občinske bajte, je rekel le-ta, to so grde dezinformacije.

Ahaaa, je moj lastni ata spet zategnil. Torej praviš, da na cekaju govorijo dezinformacije?

Jožkotov fotr je postal bled kot stena in se izmotaval, češ da ni mislil cekaja nasploh, ampak samo tiste, ki so govorniku nehote — zaradi preutrujenosti — podtaknili nekoliko pomanjkljive podatke, ki lahko vnesejo zmedo v obveščenost delovnih ljudi in občanov. Nakar je razložil, da v Šiški že lep čas nismo zgradili nobene občinske bajte in da je najbrž še lep čas ne bomo. Torej je bila to, kar se Šiške tiče, vendarle dezinformacija.

Ahaaa, dezinformacija, je rekel moj lastni ata. Torej boš rekel, da v naši občini ni bilo nikakršnih investicij v občinske bajte? Nikakršnih!

Kaj pa potem novi lift v sicer stari občinski bajti?

Ja, lift je res nov, je skesano pokimal Jožkotov ata.

Pa ob liftu in v predvedrju so krasne lesne obloge... je izzival moj ata (baza). Nakar je Jožkotov fotr razložil, da se novo dvigalo strašno veliko kvari. Ker se kvari, so liftarski serviserji celo veliko pogosteje v hiši kot nekateri luftarski uradniki. In so omenjeni serviserji zelo nežne duše ter imajo radi lepo, prijazno delovno okolje. Zato so v vseh nadstropjih ob dvigalih nabili lepe lesne obloge, da se tovariši neposredni popraviljanci neposredno pokvarjenih liftov bolj domače počutijo.

Ata ga je nekaj časa gledal, nato pa ocenil, da Jožkotov fotr naklada ter da ga ne bo več poslušal. Le-ta pa je ocenil, da baza ni konstruktivna ter da se kritikastrsko vede, kar v naši družbi ni bilo nikoli preveč cenjeno. Drug drugega sta zelo grdo gledala ter se prepirala, kdo koga bolj potrebuje: baza (moj ata) birokracijo (Jožkotovega fotra), ali birokracija bazo. Ker se nista mogla uskladiti, je moj lastni ata pobral z mize vse steklenice piva, kozarce ter rekel obiskovalcu, da gre lahko zdaj še malo svojo ženo izzivat, če si upa, on (baza) ga ima namreč že dovolj. Pa je res šel — in zaloputnil vrata.

Nisem vedel, da so lahko seje cekaja tako razburjive...

Šiška

Ne prezrite!

Prispevke za naslednjo številko pričakujemo do 16. marca 1984